

Αὐτ. Φράγγων] Φράγγοι, κατὰ Στέφανον μὲν, ἦσαν: «ἔθνος τῆς Ἰταλίας, τῶν Ἀλπέων ὄρων ἐγγύς· κατὰ δὲ Σουΐδαν: «Φράγκοι, Γερμανικοί». Οὕτω καὶ Προκόπιος «οἱ Φράγγοι Γερμανοὶ τὸ παλαιὸν ὠνομάζοντο» [Γοτθ. πολ. Α'. ια']. Ὁ δὲ τὴν μετὰ Προκόπιον ἱστορίαν συγγράψας Ἀγαθίας ὁ Σχολαστικὸς περὶ αὐτῶν λέγει: «Πρόσοικοί τε εἰσι τῇ Ἰταλίᾳ καὶ ἀγχιτέρμονες τὸ γένος τῶν Φράγγων. Εἶεν δ' ἂν οὗτοι οἱ πάλαι ὀνομαζόμενοι Γερμανοί. Δῆλον δέ· ἀμφὶ Ῥῆνον γὰρ ποταμὸν οἰκοῦσι καὶ τὴν ταύτην ἡπειρον, ἔχουσι δὲ καὶ Γαλλιδῶν τὰ πλεῖστα, οὐ πρότερον πρὸς αὐτῶν κατεχόμενα, ἀλλ' ὕστερον ἐπικτηθέντα, καὶ τὴν Μασσαλίαν πόλιν, τοὺς Ἰώνων ἀποίκους» [ἱστορ. Α'. β']. Μεθύστερον δὲ, καὶ μάλιστα ἀπὸ τῶν διαβεβημένων σταυροφορικῶν ἐκστρατειῶν, Φράγγους ἀπεκάλεσαν τ' ἀνατολικά ἔθνη πάντας ἐν γένει τοὺς τὴν ἐσπερίαν κατοικοῦντας Εὐρώπῃν καὶ ταύτην τὴν ὀνομασίαν διατηρεῖ ἔτι καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς συνήθεια. Ἀλλ' ἴσως νοεῖ ἐνταῦθα τὸ Χρυσόβουλλον τοὺς Γάλλους.

Αὐτ. στίχ. 27. Νεμίτζων] Γερμανῶν ὅθεν καὶ Νεμιτζία ἡ χώρα αὐτῶν [Μιχ. Ἀττάλ. ἱστορ. σελ. 221. Bonn.]. Νέμτσους καλεῖ αὐτοὺς μέχρι τοῦ νῦν ὁ χύδην ὄχλος, καὶ Νεμτσιάν τὰς Γερμανικὰς χώρας, ἰδίως δὲ τὰς ὑπὸ τὸ Αὐστριακὸν σκῆπτρον τελούσας. Λέγει δὲ καὶ περὶ αὐτῶν Ἄννα ἡ Κομνηνὴ, ὅτι ἦσαν: «ἔθνος καὶ τοῦτο βαρβαρικόν, καὶ τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων δουλεῦσαν ἀνέκαθεν» [Ἀλεξιάδ. Β', σελ. 53]. Ζωναρᾶς δὲ Κελτικὸν ἔθνος αὐτοὺς ὀνομάζει [εἰς Νικηφ. Βοταν. σελ. 294].

Αὐτ. Σαρακηνῶν] ἔθνος τῆς Ἀραβίας ἄλκιμον οἱ Σαρακηνοί, οὕτως ὀνομασθέντες ἀπὸ τῆς χώρας Σάρακα [Στέφ. Βυζάντ. ἐν λέξ.—Πρβλ. καὶ Μαρκερικ. Περίπλ. Α', καὶ Εὐστάθ. εἰς Διονύσ. Περιηγ. γ. 180]. Περιβόητοι δὲ γεγονέναι οὗτοι ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀπὸ τῆς Ζ' ἐκπτονταετηρίδος διὰ τῶν κατακτήσεων αὐτῶν. Ὑπὸ γὰρ Μωάμεθ καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν Χαλίφαις, ἐπεκράτησαν τῆς τε Αἰγύπτου καὶ Παλαιστίνης, Συρίας τε καὶ Βαβυλωνίας, Περσίας, Λιβύης, Νουμιδίας, Μαυριτανίας, καὶ πολλοῦ τῆς Ἰσπανίας. Σαρακηνοὺς δὲ γενικώτερον ἐκάλουν οἱ Βυζαντινοὶ ἐν τοῖς ἔπειτα χρόνοις καὶ τ' ἄλλα ἔθνη, τὰ τοῦ Μωάμεθ τὴν θρησκείαν πρεσβεύοντα.

Αὐτ. Ἀλανῶν] Σκυθικὸν ἔθνος καὶ οὗτοι, οἰκοῦντες ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Σαρματίᾳ, μέσον Τανάϊδος καὶ Μαιώτιδος λίμνης [Ἰώσηπ. Περὶ Ἀλώσ. Ζ'. κθ'.—Πρβλ. καὶ Μαρκερικ. Περίπλ. Β']. Κατ' αὐτῶν εἰσβαλόντων ποτὲ εἰς Καππαδοκίαν, ἀντεπεξῆλθε γενναίως ὁ ταύτης διοικητὴς καὶ διάσημος ἱστορικὸς Ἀρριανός· ἐφ' ᾧ καὶ ἴδιον συνέγραψε βιβλίον: «Ἐκταξιν κατὰ Ἀλανῶν» ἐπιγράψας. Ὁ δ' Εὐστάθιος νομίζει ὅτι ὠνομάσθησαν ἀπὸ τοῦ Σαρματικοῦ

ὄρους Ἀλανοῦ [εἰς Διονύσ. Περιηγ. γ. 305]. Κατὰ τινὰς εἰσὶν οὗτοι οἱ νῦν Λιθουανοὶ [Μελετ. Γεωγρ. σελ. 222.—Κορ. Ἀτακτ. τόμ. Ε', σελ. 143].

Αὐτ. στίχ. 28. Ἀβασγῶν] ἔθνος καὶ οὗτοι Σκυθικὸν καὶ μάχιμον, κατὰ τὴν Κολχίδαν οἰκοῦντες, οἱ καὶ Ἀβασκοὶ ὀνομάζονται περ' Ἀρριανῶ [Περίπλ. Εὐξ. πόντου]. Συγγενεῖς τοῖς Ἀλαναῖς λέγει αὐτοὺς Ἰ. ὁ Τζέτζης: «Ἰβήρες δὲ καὶ Ἀβασγοὶ καὶ Ἀλανοὶ ἐν γένος» [Χιλ. Ε'. ιζ']. Ἐν δὲ τῷ εἰς Λυκόφωνα Ἐξηγήματι, εἴτ' αὐτὸς οὗτος ὁ Τζέτζης ἐστίν, εἴτε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰσαάκ, φησὶ τούτους εἶναι τοὺς ἀρχαίους Μασσαγέτας [Ἀλεξάνδρ. γ. 887]. Εἰσὶ δὲ οἱ τουρκιστὶ νῦν Ἀμπαζαλῆδαι ὀνομαζόμενοι.

Αὐτ. Ἀθανάτων] Εἶχον καὶ οἱ Βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες ἐν τῷ στρατῷ αὐτῶν ἀθανάτους, κατὰ μίμησιν τῶν ἀρχαίων Περσῶν. «Ἐκαλέσαντο δὲ ἀθάνατοι (καθ' Ἡρόδοτον) οἱ Πέρσαι οὗτοι ἐπὶ τοῦδε· εἴ τις αὐτῶν ἐξέλιπε τὸν ἀριθμὸν, ἢ θανάτῳ βιηθεῖς, ἢ νόσῳ, ἄλλος ἀνὴρ ἀραίρητο· καὶ ἐγίνοντο οὐδ' αὖ οὔτε πλεῖνες μυρίων, οὔτε ἐλάσσονες» [Βιβλ. Ζ'. πγ']. Περὶ δὲ τῶν Βυζαντινῶν ἀθανάτων φησὶν ἡ Ἄννα ὅτι ἦσαν: «στράτευμα τῆς Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως ἰδιαιτάτον» [Ἀλεξιάδ. Β', σελ. 53]. Πρῶτος οὖν ἱστορεῖται τὸ τάγμα τοῦτο συστήσασθαι ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης Τσιμισκῆς: «Εὐθὺς οὖν ἔλην γενναίων καὶ νεωνικῶν ἀνδρῶν ἐκλεξάμενος, ἀθανάτους τε τούτους κατονομάσας, περὶ αὐτὸν εἶναι διεκλεύσατο» [Λέων Διάκ. ἱστορ. Γ'. ια', σελ. 107. Bonn.].

Αὐτ. στίχ. 29. Ἀντιμιτατικίων] Τέλος εἶναι ὑπολαμβάνω τοῦτο, ἐπιβαρύνον ἴσως μόνους τοὺς μὴ ἀνεχομένους τὴν παρ' αὐτοῖς κατάλυσιν στρατιωτῶν, ὥς ἐκ τῆς συνθέσεως τῆς λέξεως (=ἀντί μιτάτου) συμβαλεῖν ἐστίν. Οὐχ εὐρηται δ' ἡ λέξις ἐν τοῖς Γλωτταρίοις, ὥσπερ καὶ πολλαὶ ἄλλαι τῶν ἐν τῷ Χρυσόβουλλῳ τοῦτο φερομένων.

(Ἐπεται συνέχεια).

ΑΝΑΜΙΚΤΑ.

Ἐπιστολὴ Α'.

Τῷ Διευθυντῇ τῆς Πανθώρας.

Ἐν Ἐρμουπόλει, τῇ 26 Μαρτίου 1865.

Ἐκ πόλεις ἐμπορικῆς γράφων σοι ἄρχομαι ἀπὸ φιλολογικῆς παρατηρήσεως ὥς ὁ ἐν φυλακῇ ἐκεῖνος κλέπτης ὅστις, ἵνα μὴ λησμονήσῃ τὴν τέχνην αὐτοῦ, ἐκλεπτε τὸν ἴδιον πῖλον, οὕτω καὶ ἐμοῦ, εἰ καὶ μεταξὺ ἐμπόρων διατρίβω ἀπὸ τινων ἡμερῶν καὶ περὶ ἐμπορικῶν ἀκούω καὶ διαλέγομαι, στρέφεται

συχνά ὁ νοῦς πρὸς τοὺς λόγους. Πλὴν τούτου, ἀναγκά-
 καίον νομίζω νὰ στηλιτεύεται πανταχοῦ καὶ ἐκ παν-
 τὸς τρόπου ἡ σχολαστικὴ μωρία. Ἡ νῆσος, παρὰ-
 δείγματος χάριν, ὅθεν σοι ἐπιστέλλω, ὠνομάζετο
 πάλαι Σύρος, Συρία καὶ Σύρα· ἐξενίκησε δὲ ὁ τελευ-
 ταῖος οὗτος τύπος, καὶ μέχρι πρό τινων ἐτῶν οὐ
 μόνον ἐλέγετο ἀλλὰ καὶ ἐπισήμως ἐγράφετο Σύρα.
 Ὁ λογισματισμὸς ὅμως, ὁ ἐνταφιάσας τὸ ἑλληνικὸν
 καὶ πύγκοινων ἀπέθανεν ἐντὸς τοῦ ἀσυνήθους ἀπε-
 θιώσε, καὶ τὸ ἡ.Ι.Θ. ἐντὸς τοῦ κκορρύθμου καὶ
 σολοϊκοῦ ἀφίχθη, προσεκόμισε καὶ τὴν προαιωνίαν
 Σύραν ὀλοκαύτωμα εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἀγνώστου
 Σύρου. Τὸ κατ' ἐμὲ, ἐννοῶ τὴν ἀντικατάστασιν ὁσά-
 κισ αἱ λέξεις, ἔστω καὶ αἱ φράσεις, εἰ καὶ ἑλληνικαὶ
 ὁμολογῶνται πάντῃ χυδαῖαι ἢ καὶ ἀπόζουσαι ἀ-
 γοραῖας δυσωδίας· τῶν μὴ τοιούτων ὅμως πρὸς τί
 ἢ ἀλλοτρίαν; Ἐάν ὁ Θεόκριτος ἐβαρβαρίζε πρὸ 2300
 ἐτῶν ὀνομάζων Σύραν τὴν Σύραν, ἃς βαρβαρίζωμεν
 καὶ ἡμεῖς· ἃς μὴ ζητῶμεν νὰ γίνωμεν ἐκεῖνου ἑλ-
 ληνικώτεροι, ἀφοῦ μάλιστα καὶ ἡ φύσις αὐτῇ τῆς
 νήσου ἔμεινεν ἑκτοτε ἀναλλοίωτος. Τὴν νεωτέραν
 προοιμίαν « Σύρα, ψεῖρα », τίς ἀγνοεῖ; Οὕτω πως
 παροιμιακῇ διὰ τὸ λυπρόγαίον εἶχε καταντήσῃ καὶ
 ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ ποιητοῦ τῶν εἰδυλλίων· καὶ ἰ-
 δοὺ πόθεν ἐξάγω αὐτό. Ὁ Βάττος, θεριστῆς τὸ ἔρ-
 γον, ἤρᾳτο τῆς αὐλητρίδος Βομβύκης, καὶ εἰς ταύ-
 τὴν ἔχων τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν ἐθέριζε βραδέως.
 Ἐπειδὴ δὲ ἐπέπληττεν αὐτὸν ὁ σύντροφος Μίλων·
 « Τί θέλεις νὰ κάμω; ἀπεκρίθη θρηνηλογῶν ὁ τα-
 λαίπωρος Βάττος· μήπως πταίω ἐγώ; Αὐτὸ τὸ δια-
 βολόπαιδον ὁ Ἔρως μοῦ ἐζέντησε τόσον βαθέως τὴν
 καρδίαν, ὥστ' αἰσθάνομαι δριμύτατον πόνον διὰ τὴν
 Βομβύκαν. — Τὴν Βομβύκαν! ἀνεφώνησε καγχά-
 ζων ὁ Μίλων, τὸν κατάμαυρον καὶ ζουριασμένον ἐ-
 κεῖνον ζίζηκα μὲ τὰ πόδια ὡς καλάμια! » (Ἐκ
 τούτου συμπεραίνω ὅτι ὀλιγώτερον προνοητικαὶ τῶν
 χρόνων ἐκεῖνων αἱ γυναῖκες δὲν ἔστυρον ὡς αἱ ἡμέ-
 τεραι μακροκέρκους ἐσθῆτας.) « Ὁμοιάζει ἀπαράλ-
 λακτα τὴν ἰσχνὴν καὶ ἡλιόκαυστον Σύραν! Ποῦ τὴν
 ἐξετρίψωσες; — Λέγετέ τὴν καὶ σὺ καὶ οἱ ἄλλοι
 ὅσον θέλετε μαύρην καὶ λιγνὴν, ἀπεκρίθη ὁ ἐρωτό-
 ληπτος Βάττος· ἐγὼ ὅμως τὴν εὐρίσκω μελίχλωρον,
 γλυκεῖαν ὡς τὸ μέλι. Μήπως καὶ τὸ ἴον δὲν εἶναι
 μαῦρον, καὶ ὁ ὑάκινθος δὲν ἔχη μελανὰ στίγματα;
 Μὴ λέγῃς, φίλε μου μεγάλα λόγια· « μὴ μέγα μυ-
 θεῖ »· διότι ὅπως ὁ Πλοῦτος τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ
 ὁ Ἔρως εἶναι τυφλός. »

Καὶ εἶχε δίκαιον ὁ Βάττος ἐπιτιμῶν πρὸς τὸν
 συναργάτην αὐτοῦ νὰ μὴ λέγῃ μεγάλα λόγια· διότι
 πρὸς τὴν καλαμαίαν αὐτὴν Βομβύκαν οὐτ' ἐμοῦ ἢ
 καρδία ἔμεινεν ἀναίσθητος. Διατρίψας ἐν Σύρᾳ ἄλ-
 λοτε ἔτη δύο, ἠγάπησα τοὺς κατοίκους αὐτῆς καὶ

διὰ τὴν πρὸς τοὺς νόμους ὑποταγὴν, καὶ τὴν περὶ
 τῆς τάξεως μέριμναν, καὶ τὴν περὶ τὰ τοῦ δήμου
 προθυμίαν, καὶ μάλιστα διὰ τὴν πρὸς τὸν πρακτι-
 κὸν βίον ῥοπὴν, ῥοπὴν ἀξιάγαστον, πορίζουσιν μὲν
 ὑπαρξὶν ἀνεξάρτητον, καθιστᾶσαν δὲ μετριοπαθεῖς
 τὰς περὶ τῶν κοινῶν κρίσεις καὶ ἀποστρεφόμενῃ
 τὰς βιαίας μεταβολάς.

Τὴν κλίσιν ταύτην ἐπανεῦρον ἐν Ἑρμοῦπόλει καὶ
 εἴκοσιν ἔτη μετὰ ταῦτα, τὸ 1857, ὅτε ἐπεσκέφθην
 αὐτὴν, τρεῖς μόνον ἡμέρας διατρίψας ἐκεῖ. Ἐπειδὴ
 δὲ ὅσα πρὸ δέκα ἐτῶν εἶπον, λαβὼν ἀφορμὴν ἐκ τῶν
 σχολείων, περιέχουσιν ἀληθείας καὶ τότε καὶ σήμε-
 ρον καὶ διὰ παντὸς ἀναντιρρήτους, ἐπίτρεψόν μοι νὰ
 ἐπαναλάβω ὀλίγα τινὰ ἐξ αὐτῶν, ἅτινα ἐπεκύρω-
 σαν καὶ ἐπικυροῦσι τὰ ἀπὸ τετραετίας συμβαίνοντα.

« Δὲν ἀρκεῖ, ἔλεγον, νὰ χορηγῶμεν παιδείαν· ἀ-
 παιτεῖται νὰ συνδιδάσκωμεν καὶ πῶς νὰ γίνεται
 συνευτετέρα καὶ βιωφελεστέρα χρῆσις αὐτῆς· ἄλλως
 ἐπιβλαβὲς μᾶλλον ἀποδίδει τὸ θεῖον τοῦτο δῶρον.
 Πρέπει δὲ πρὸ πάντων νὰ προσέχωμεν μὴ ἐρεθίσω-
 μεν τὴν διάπυρον ἐκείνην φιλοδοξίαν, τὴν καταφλέ-
 γουσιν μὲν τὴν καρδίαν, ἀποξηραίνουσιν δὲ τὰ
 γεννησιώτερα τῶν αἰσθημάτων. Ἐνεκὰ τῆς φιλοδο-
 ξίας αὐτῆς οἱ πλείστοι παρ' ἡμῖν τοῦλάχιστον, πλημ-
 μυρίζοντες τὰ ἐλευθεριώτερα τῶν ἐπαγγελμάτων
 καὶ πρὸ πάντων τὰ δημόσια ὑπουργήματα, καὶ τὴν
 διοίκησιν ζημιοῦσιν ὑποσκελίζοντες τοὺς ἐμπειροτέ-
 ρους, καὶ πρὸς ἐκυτοὺς εὐτελεῖ πόρον παρέχουσιν.
 Ὅτι δὲ λέγομεν ἀλήθειαν ἢ ἀπόδειξις πρόχειρος.
 Τὴν ὥραν ταύτην ἔχομεν πλείονας δικηγόρους ἢ δι-
 κας, πλείονας ἱατροὺς ἢ ἀρρώστους, πλείονας ἐφη-
 μεριδογράφους ἢ ἀναγνώστους, πλείονας ἀξιωματι-
 κοὺς ἢ στρατιώτας, πλείονας νομάρχας ἢ νομοῦς,
 πλείονας τελῶνας καὶ ἐφόρους καὶ ταμίας ἢ εἰσοδή-
 ματα, καὶ τὸ πάντων ὀλεθριώτατον, πλείονας ὑπουρ-
 γοὺς ἢ ὅσους κέκτηται ἡ παλιμβολωτέρα τῶν πολι-
 τειῶν, ἡ Ἰσπανία. Τί δὲ προκύπτει ἐκ τούτου; Μέ-
 γας ἀριθμὸς ἀνθρώπων μὴ στερουμένων μὲν, ἀν-
 θέτετε, διαπονητικῆς τιμῆς ἰκανότητος, ἀδιακόπως
 ὅμως μεμψιμοιρούντων, κακιζόντων καὶ πολιτείαν
 καὶ κοινωρίαν, ἀποδιδόντων εἰς ταῦτα τὰ ἀπο-
 τελέσματα τῆς ἰδίας ἀνοίας, καὶ ἀγωνιζομένων
 νὰ ἀνατρέψωσιν αὐτὰς ἵνα τὰς ἀνοικοδομήσωσι
 μετὰ ταῦτα πρὸς τὸ ἴδιον συμφέρον. Πόσον ἄρα
 ἐλεεινὸς ὁ βίος ὁ καταταλίσκόμενος μεταξὺ τοιού-
 τῶν ἀγῶνων ὁσάκις ἀστοχῶσι, καὶ πόσον ὀλέθριος
 ὁσάκις ἐπιτυχάνωσιν! Ὅταν ὅμως διευθύνεται
 μετὰ συνέσεως ἡ παιδεία, δὲν ἀναπτύσσει τὰς ἀ-
 ποτροπαίους ταύτας τάσεις, δὲν ἐξάπτει φλόγας
 αἵτινες ἀντὶ φωτὸς πυρκαϊὰν μεταδίδουσιν, ἀλλὰ
 καταστέλλει αὐτὰς πρὸς τὸ συμφέρον καὶ τῶν πο-
 λιτῶν καὶ τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἐξουσίας. Αὕτη

διδάσκει τότε, τοὺς ἀπόρους μάλιστα, πῶς νὰ βελτιώσῃ τὴν ἐνεστώσῃ αὐτῶν κατάστασιν, καὶ δὲν ὤθει αὐτοὺς εἰς τὸ νὰ τὴν ἐγκυαλείπωσι. Τοῦτο λοιπὸν ἐθαύμαζα ἐν Ἑρμοῦπόλει ὅτι οἱ πατέρες, ἐκπαιδεύοντες τὰ ἴδια τέκνα, φροντίζουσι κυριοχρόνως νὰ διευθύνωνται καὶ κί καρδίαι αὐτῶν πρὸς ἐλλόγους ἐπιθυμίας, καὶ νὰ μὴ ὑπερπηδῶσιν ὀρισμένον τινὰ κύκλον, ὃν χαράττουσι περίξ αὐτῶν. Δὲν, σπανίως μὲν τοῦ ἐν Σύρῃ Γυμνασίου προσέρχεται εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Πάντες, ἀποφοιτῶντες, ἀποδύονται εἰς τὸ στάδιον τοῦ πρακτικοῦ βίου, γινόμενοι οὕτω χρησιμώτεροι πρὸς τε ἑαυτοὺς καὶ τὴν πατρίδα. Ἴδου διὰ τί μόνη ἡ Ἑρμοῦπολις καθ' ἅπαν τὴ βασιλείαν ἀνταρτίζει μὲν τὴν πολιτείαν δαφνολεύουσα φόρους καὶ τιμὰ τὴν Ἑλλάδα βιομηχανοῦσα, δὲν βαρύνει δὲ τὸ ταμεῖον οὐδὲ τελωνικοῦ φύλακος μισθὸν ἀξιοῦσα (*).

Ὁμολογῶ χαίρων ὅτι καὶ μετὰ τὰ τελευταῖα συμβεβηκότα ἡ αὐτὴ πρὸς τὸν πρακτικὸν βίον τάσις ἐπικρατεῖ· ἡ φιλόνομος αὕτη πόλις ἐμποιεῖ τὴν ὥραν ταύτην πρὸς εὐρωστὸν ἄνδρα ἀνανήψαντα ἀπὸ προσκαίρου ληθάργου, τρίβοντα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀγωνιζόμενον ν' ἀνακλύψῃ διὰ βλεμμάτων ἀμνηστῶν πῶς καὶ διὰ τί συνετάραξεν αὐτὸν τὸ ἀπαίσιον ἐκεῖνο σύμπτωμα. Ἐννοεῖ καὶ αὐτὴ σήμερον ὅ,τι ποτὲ ἔλεγεν ὁ θεὸς Πλάτων ὅτι, « ἐν πόλει ἡ ἥκιστα πρόθυμοι ἄρχειν οἱ μέλλοντες ἄρξειν, ταύτην ἄριστα καὶ ἀστασιαστότατα ἀνάγκη οἰκεῖσθαι. » Καὶ τῷ ὄντι πρὸς τί νὰ συμπράττωσιν οἱ ἐν Ἑρμοῦπόλει, οἱ μὴδὲ τελωνικοῦ φύλακος, ὡς προεῖπον, ἀξιοῦντες μισθὸν, εἰς κοινωνικὰς μεταστάσεις; Ἀξιάπαινος λοιπὸν ἡ προσπάθεια αὐτῶν, οὐχὶ ὅπως μεριμνησάμενοι ἐπὶ ματαίῳ δι' ἀνεπανόρθωτα γεγονότα, ἀλλ' ὅπως ρυθμίσωσι τὰ μέλλοντα βήματα.

Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἀνάγκη πρὸ πάντων ἐπιμελεστέρας φροντίδας περὶ τὴν ἀγωγὴν τῶν νέων. Δὲν εἴμ' ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἐπέπεσαν λαῶροι κατὰ τῆς

νεολαίας ὡς δημιουργοῦ τῆς τελευταίας τῶν καθεστῶτων ἀνατροπῆς· ἐξ ἐναντίας φρονῶ ἀδικοτάτην τὴν καταφορὰν· διότι τὴν ἀνατροπὴν δὲν παρεσκεύασαν οἱ νέοι, ἀλλ' οἱ πατέρες τῶν νέων ἀπ' αὐτοῦ τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς βασιλείας, ἐξυφάναντες συνωμοσίας καὶ ἐξυφάναντες στάσεις καὶ ἐπικραστῆσεις καὶ ταραχάς, καὶ μετὰ ληστῶν συμμαχήσαντες· αἱ συνωμοσίαι καὶ αἱ στάσεις ἐπανελαμβάνοντο κατ' ἕτος σχεδὸν ἐπὶ τριακονταετίαν. Ἐὰν ἡ ἀνατροπὴ ἐπέτυχεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῶν νέων, οὗτοι εἰσὶ τοσοῦτον ἀθῶοι, ὅσον καὶ ὁ ἀσκληπιάδης ἐκεῖνος, ὅστις κληθεὶς παρὰ σουλτάνῳ δεινὸν ἔχοντι ἀπόστημα ἐντὸς τοῦ λάρυγγος καὶ ἀπορῶν τί νὰ παραγγείλῃ μετὰ τὰς δοκιμὰς ὀνομαστοτάτων ἱατρῶν, προσέταξε νὰ ἐκπρωσθῇ, οὐχὶ εἰς τὸν πάσχοντα, ἀλλ' εἰς τὸν παρεστῶτα ὑγιᾶ βεζύρην ἢ θεραπείαν, τὴν ὁποῖαν καὶ ὁ Σγαναρῆλλος τοῦ Μολιέρου παρήγγειλεν ὡς ἀπαισιον ἱατρικὸν πρὸς τὴν ἀλαλον κόρην τοῦ Γερωντίου. Τοῦτο ἀκούσας ὁ σουλτάνος καὶ τὰς προετοιμασίας ἰδὼν, εἰς τοσοῦτον ἄσβεστον γέλωτα ἐπεδόθη, ὥστ' ἐξεβράγη τὸ ὑπὸ τῶν μαλακτικῶν φαρμάκων ὀριμασμένον ἤδη καὶ ἐτοιμόρροπον ἀπόστημα, ὡς ἐξεβράγη καὶ ἡ πρὸ ἐτῶν ὀριμασθεῖσα τελευταία ἀποστασία· ἡ δόξα τοῦ Ὀκτωβρίου ἀνήκει ἄρα οὐχὶ εἰς τοὺς νέους ἀλλ' εἰς τοὺς πατέρας αὐτῶν.

Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ἐξαλειφθῇ τὸ παράδειγμα. Οἱ πρεσβύτεροι ἡμῶν ἐγεννήθησαν καὶ ἔζησαν ὑπὸ ζυγὸν λυμεῶνα· ἔχοντες δὲ νὰ σώσωσι καὶ ζωὴν καὶ τιμὴν καὶ περιουσίαν, προέτεινον ἐξ ἀνάγκης ἀντὶ ἀσπίδος καὶ ψευδὸς καὶ προδοσίαν καὶ ἐπιβουλήν, καὶ οὕτω ἐξ ἀνάγκης ἐνεσάρκωθησαν ἐν αὐτοῖς τῆς διαφθορᾶς τὰ σπέρματα. Ἄς δίδωμεν πρὸς τὰ τέκνα ἡμῶν ἐπιμελητὰς οὐχὶ ἀπλῶς γινώσκοντας γράμματα, ἀλλὰ χρηστοὺς τὰ ἔθνη. Ἐὰν οἱ Ἑρμοῦπολιταὶ δαπανῶσι διὰ τὴν ἀγωγὴν τῶν νέων, ὅσα δαπανῶσιν ἵνα καταστήσωσι γόνιμον τὴν φύσιν λυπρὰν καὶ ἄγοναν τοῦ Ἐπισκοπείου, τῶν Χρούσων καὶ τῶν Ταλάντων γῆν, ἐὰν μετὰ τῆς αὐτῆς περιπαθείας μεθ' ἧς ἀγωνίζονται νὰ μετασκευάσωσιν εἰς εὐθαλεῖς καὶ ἀνθοκόμους παραδείσους τὰς πετρώδεις τῆς νήσου κορυφάς, καλλιεργῶσι καὶ τῶν ἰδίων τέκνων τὰς ψυχὰς, συγχαίρω αὐτοῖς ἀπὸ καρδίας. Δὲν θέλουσιν ἀκούσει ὅ,τι δὲν ἐνθυμούμαι τίς τῶν ἡμετέρων προγόνων, ἰδίως μεριμνῶν περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν νέων, ἔλεγε· « Καὶ τῷ μὲν φυτῷ πλεονος εἰώθαμεν ἄξιον παρακαθιστάμεν καὶ τὸν ἐπιμελησόμενον, οὐ μείον ἢ δύο μνᾶν ἄξιον· τοῖς δὲ νέοις Ἰλλυριὸν ἢ Θράκην οὐδενὸς ἄξιον. » Τοσοῦτω δὲ ἐφοβοῦντο τὸ κακὸν παράδειγμα οἱ ἀρχαῖοι, ὥστε ὁ Πλάτων, τὸν ὁποῖον πολλοὶ μὲν ἐξέλαβον ἀεροβάτην καὶ μεταρσιολόγον, ὅστις ὅμως σκοπὸν εἶχε

(*) Πανδ. Τόμ. Ζ', σελ. 305. Τὸ ἄρθρον ἐκεῖνο δὲν νομίζω ἀνάξιον μνείας καὶ διὰ τὴν δοθεῖσάν μοι ἀπάντησιν ὑπὸ ἐμπόρου. « Ὅστις, ἔλεγεν οὗτος πρὸς τοὺς ἄλλους, εἰς τὰ ξένα ἀναρνήσκειν τὴν ἐφημερίδα τῆς κυβερνήσεως βλέπει τὴν σωρείαν τῶν νόμων καὶ τῶν διατάξεων, θά θαυμάζῃ τὴν εὐνομίαν τοῦ ἐλληνικοῦ βασιλείου. Καὶ ὅμως, νὰ μ' ἐνθυμῆσαι, ἔσθ' προσκαθεστὴ νὰ φθάσῃτε εἰς κατάστασιν ἐννομον, τόσῳ ἀπομακρύνεσθε ἀπ' αὐτῆς, ἐπειδὴ δὲν ἐννοεῖτε διὰ τί καὶ διὰ τίνα νομοθετεῖτε· καὶ μίαν ἡμέραν θά ἐξυπνήσωμεν καὶ θά εὐρεθώμεν ἔλως πρᾶνομοι. » (σελ. 307). Καὶ ἀληθῶς ἐξυπνήσαμεν ὅπως προεῖπεν ὁ φίλος ἔμπορος, οὐδὲ κατορθώσαμεν ἄχρι τῆς ὥρας νὰ ἀνανήψωμεν! Ἄν οἱ νόμοι ἴσχυον νὰ ἀναδείξωσι τοὺς πολίτας χρηστοὺς, οὐδὲν ἔθνος θά ἦτο χρηστότερον τοῦ ἡμετέρου· ἀλλ' « ὁ νόμος οὐχ οἷός ἐστι ποιεῖν ἀγαθοὺς τοὺς πολίτας, » ἔλεγεν ὁ πρακτικώτερος τῶν φιλοσόφων.

ν' αποδείξη ὅτι ἄνευ χρηστῆς ἀνατροφῆς, ἀρχῆς οὐ-
σης καὶ κρηπίδος ἀπάσης πολιτείας, ἀδύνατον νὰ
ὑπάρξῃ δικαιοσύνη καὶ εὐνομία, ἐπεθύμει νὰ ἐκ-
πέμψῃ ἀθρόους εἰς τοὺς ἀγροὺς πάντας τοὺς ἔχον-
τας ἀνωτέραν τῶν δέκα ἐτῶν ἡλικίαν καὶ ν' ἀν-
θρέψῃ τοὺς νεωτέρους « ἐκτὸς τῶν ἡθῶν αὐτῶν καὶ οἱ
γονεῖς ἔχουσιν, » ἢ τοῦλάχιστον νὰ λάβῃ ὡς περ
πίνακα πόλιν τε καὶ ἡθῆ ἀνθρώπων, ἵνα ἐξαλείφῃ
τὰ κακὰ καὶ ἐγγράφῃ τὰ καλὰ, « ἕως ὅτι μάλιστα
ἀνθρώπεια ἦθῃ εἰς ὅσον ἐνδέχεται θεοφιλῇ ποιή-
σειαν. »

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἀνεπόλουν μαθὼν ὅτι οἱ
μαθηταὶ ἐστασίασαν ἐκ νέου πρὸς τοὺς διδασκάλους,
καὶ ὅτι ἡ ἐξουσία ἔπαυσέ τινας τούτων πρὶν ἢ ἐξε-
τάσῃ καὶ μάθῃ τίς ὁ πταίσας, οἱ μαθηταὶ ἢ οἱ δι-
δάσκαλοι; (*) Πρὸς Θεόπομπον, βασιλέα τῶν Λακε-
δαιμονίων ἔλεγέ τις ποτὲ ὅτι ἡ Σπάρτη ἐσώζετο
« διὰ τοὺς βασιλεῖς ἀρχικοὺς ὄντας. » Ἐκεῖνος ὁ-
μως ἀπεκρίθη ἀμέσως εἰπὼν τὸ σοφὸν τοῦτο « μάλ-
λον διὰ τοὺς πολλοὺς πειθαρχικοὺς ὄντας. » Πολὺ
φοβοῦμαι μὴ δὲν συνείθισαν τοὺς νέους εἰς τὴν πει-
θαρχίαν καὶ ἰδοὺ πόθεν ὁ φόβος μου.

Οἱ ἐνταῦθα διάγουσι βίον ὅλως διάφορον τοῦ τῶν
ἄλλων κατοίκων τῆς Ἑλλάδος διότι ἡ κοινωνία τῆς Ἑρ-
μουπόλεως κατέστη ἐντὸς τῆς ἄλλης ἑλληνικῆς κοι-
νωνίας *une société à part*. Ἄξιον δὲ σημειώσεως ὅτι
ὅπως παρῆλθεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ γενεὰ τὴν ὁ-
ποίαν ἐγνώρισα πρὸ τριῶν δεκάδων ἐτῶν ὅπως οὔτε
Βλαστοὺς, οὔτε Ταρποχσῆδας, οὔτε Γεραλοπούλους,
οὔτε Ταμβάκους, οὔτε Ροδοκανάκας, οὔτε Σουγδου-
ρεῖς ἀνεῦρον, οὔτω ἡλλοιωθῆσαν καὶ αἱ ἑξεῖς καὶ ἡ
δίαίτια τῶν χρόνων ἐκείνων. Οἱ ἄνδρες μόλις ἐξεγει-
ρόμενοι τὴν πρώτην μεταβαίνουν εἰς τὰς λέσχας,
καὶ πῖντες καφέν ἀπέρχονται εἰς τὰ ἐμπορεῖα. Αὐτὸ
τοῦτο ἐπαναλαμβάνουσι καὶ τὴν μεσημβρίαν καὶ τὸ
ἐσπέρας λέσχηνέουσι δὲ μετὰ τὸν δείπνον καὶ μέ-
χρι μεσονυκτίου ὅθεν ὁ οἰκιακὸς βίος κατέστη σχε-
δὸν ἄγνωστος. Τίς οἶδεν ἂν καὶ συσσίτια μετὰ μέ-
λανος ζωμοῦ δὲν θὰ συκρατῶνται δημοσίᾳ ἐντὸς
ὀλίγου; Κυρία τις, τὴν ὁποίαν ἐγνώρισα ἄλλοτε
σφριγῶσαν τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ κάλλος, ἀλλ'

« ἦς καὶ ἐπὶ βυτίδων ἔζεται δριμύς ἔρως, »

μοὶ ἔλεγε ταῦτα « Εὐτυχῶς δὲν ἔχω πλέον ἄνδρα »

(*) Τὴν παῖσιν τοῦ καθηγητοῦ Ν. Πετρῆ πρὸ δεκαετίας
διδάσκοντος ἐν Ἑρμουπόλει δημοσίᾳ τε καὶ κατ' ἰδίαν καὶ
διακριθέντος, κατὰ τὴν κοινὴν φήμην, ἐπὶ παιδείᾳ καὶ ἡθῶν
χρηστότητι, ἤκουσαν ἐν γένει οἱ ἐνταῦθα μετὰ πολλῆς θλί-
ψεως. Πολλοὺς δὲ καὶ ἐκ τῶν δύο ἀντικειμένων μερίδων
ἤκουσα λέγοντας, ὅτι σκοπὸν εἶχον νὰ ἐρμηνεύσωσιν ἁ-
θροοὶ δι' ἀναφορῶν πρὸς τὴν κυβέρνησιν τὴν ἀγανάκτησιν
αὐτῶν. Ἐγένετο ὁμως ἡ παρατήρησις ὅτι τὸ περὶ προσώ-
πων ἀναφίρεσθαι δὲν φαίνεται πρέπον.

ἐὰν ἔξῃ εἰμὶ βεβαία ὅτι δὲν θὰ μὲ ἡγάπα ὡς πρῶ-
τον, διότι οἱ ἄνδρες δὲν μένουν πλέον εἰς τὰς οἰκίας
τῶν. » Τίς λοιπὸν φροντίζει περὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν
τέκνων; Ἀρκεῖ τάχα πάντοτε μόνῃ ἡ τῆς μητρὸς
ἐξουσία; Δὲν διστάζω ὁμως νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἡ
καθημερινὴ αὕτη συμβίωσις προάγει τὴν ὁμόνοιαν,
καὶ συγκερᾷ πολλάκις δὲ καὶ διασκεδάζει τὴν ἐχθραν.

Ἐπὶ δὲ τὰλλα οὐδεμία ἴσως πόλις τῶν ἑλληνί-
δων ἐπέδωκεν ὅσον ἡ Ἑρμούπολις διότι πρὸς τὴν ἐμ-
πορίαν ἀναπτύσσεται καὶ ἡ βιομηχανία. Τὸ ναυπη-
γεῖον, εἰ καὶ μὴ ἀκμαῖον ὅσον ἄλλοτε, τὰ σιδηρουρ-
γεῖα, τὰ βυρσοδεψεῖα, τὰ ἀλευροπωλεῖα, τὰ ἐργο-
στάσια τῆς ἀτμοπλοικῆς εταιρίας, τιμῶσι τὴν ἑλλη-
νικὴν εὐφυΐαν, ἅμα δὲ καὶ δίδουσι τροφὴν εἰς πολλὰς
ἐκατοντάδας ἀνθρώπων. Ἐνταῦθα οὐδένα βλέπεις ἀργόν,
οὐδένα σκυθρωπάζοντα διὰ τὴν ἀπορίαν τῶν ἀναγ-
καίων, οὐδὲν κερφενεῖον δύναται νὰ ὀνομασθῇ κη-
φῆνων ἄσυλον ὡς ἐν Ἀθήναις. Εἶδὲ καὶ δὲν εὕρισκω
τοὺς μακροὺς περιπάτους καὶ τὰ ποικιλόχροα ὄρη
καὶ τὸν ἀμβρόσιον ὀρίζοντα τῆς πόλεως τῆς Παλλά-
δος, προτιμῶ ὁμως νὰ παραγκωνίζω καὶ νὰ παραγ-
κωνίζωμαι κατὰ τὴν πρὸ τῆς λέσχης ξηρὰν πλατεῖαν,
ἢ νὰ ὀσφραίνωμαι τὰς ῥινόλεθρους τῶν βυρσοδεψείων
πνοάς, παρὰ ν' ἀντικρύζω τὰ κατηφῆ πρόσωπα τῶν
ἐν τῇ κλεινῇ πρωτευούσῃ πειναλέων καὶ ν' ἀκούω
ἀπὸ πρωῒς μέχρις ἐσπέρας μυρολόγια.

Ἐν τοσούτῳ ἔρρωσο. Εὐτυχῶς δὲν διαρκοῦσι πολὺ
αἱ συνεδριάσεις τῶν Ὁρκωτῶν, ὥστε ἔχω καιρὸν καὶ
νὰ βλέπω καὶ νὰ γράφω. Ἐννοεῖς ἄρα ὅτι ἡ παροῦσά
μου δὲν θὰ εἴναι ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία.

N. Δ.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ.

ΑΠΡΙΛΙΟΥ 15, 1865.

Ὁ Βασιλεὺς ἀνεχώρησε τὴν 7 τοῦ μεσοῦντος πρὸς
ἐπίσκεψιν διαφόρων μερῶν τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἐ-
πανέρχεται δὲ μετὰ εἴκοσιν ἡμέρας.

* *

Ἡσυχία φαίνεται ἐπικρατοῦσα κατὰ τὸ κράτος
πάντες καταγίνονται εἰς τὰς ἐκλογάς. Κατὰ τὴν
Παλιγγερεσίαν (8 Ἀπριλ.), ἐφημερίδα μᾶλλον συμ-
παθοῦσαν πρὸς τὴν ἐξουσίαν, ἡ ληστεία δὲν ἐξέλι-
πεν οὔτε ἐξ αὐτῆς τῆς Ἀττικῆς. Τὸ ταχυδρομεῖον,
λέγει, ἐληστεύθη ἐσχάτως περὶ τὴν Μεγαρίδα, καὶ
οἱ διαβάται ἀπάγονται εἰς αἰχμαλωσίαν ἢ τοῦλάχι-
στον ἀπογυμνοῦνται.

* *

Ἀπεβίωσεν ὁ ναύαρχος Α. Γ. Κριεζῆς ἐκ τῶν ἐν-